noch ferner beklagen sollet. O dreimal glückliches Ungerland! O beglücktes Volk dieses Landes! Schon wird Schimpf und übler Ruhm unter den Fremden Nazionen ein Ende nehmen, daß bei uns alles mit Finsterniß der Dummheit und Unwissenheit überzogen sey. Wohl, bliket hier hinein, ihr entfernte Nazionen! und ihr werdet finden, daß ihr im Vergleich mit unsern Gegenden und Schiksalen, nie etwas voraus vor uns gehabt habt, weder iezt habt. Und wenn auch in etwas bishero bey uns mangelte, so sind wir nun in Besiz dessen, wo wir es her ersezen und voll machen können. Ja gewiß mit Beyhülfe dieser Bibliothek, wird nun auch unsre Nazion mit andern aufgeklärten Nazionen der Gelehrsamkeit und Weisheit gleiche Schritte machen, und zur sittlichen Reife gediehen. So wird der Rufe des Landes nimmermehr ab, sondern immer mehren und mehr zunehmen ausgebreiteter werden: so wird seine Sicherheit und Dauer befestiget: so wird darinnen alles Wohl aufblühen und zu gehöriger Reife kommen. Darinnen schäze ich aber mich selbst für vorzüglich glücklich, daß ich dieses habe erleben, mit meinen eigenen Ohren vernehmen, und mit eigenen Augen sehen können. Ja, daß auch mein Zuthun zum Theil dazu behilflich war, und noch seyn soll, daraus entspringt für mich viel unaussprechliche Freude. So aber Eure Excellenc von meinen Böhmisch-Slawischen, alle diejenigen Bücher auch noch zu kaufen geruhen wird, welche mit gutem Recht zu einer Reichsbibliothek gehören, so erfolgt das, daß die Slaven von jeder Mundart, welche unter der Ungrischen Krone wohnen hinlängliche Ursache haben werden, so einen unbegränzten Patriotismus, der ihre Sprache und Literatur auf diese Art emporgehoben, hochzupreisen. Ich schliesse mit dem Wunsch, daß Euer Excellenc frey von allen widrigen Zufällen des menschlichen Lebens, Ihr Leben zum Vortheil der Wissenschaften, und vorzüglich zur Ehre der Ungrischen Litteratur noch lange Zeiten hindurch bringen möge, und daß ich mich stets der gnädigen Zuneigung getrösten könne

meines hochgünstigen Herrn

unterthänigster Diener, Georg Ribay
Evangelischer Prediger zu Torschau

geschrieben zu Torschau, den 10. August 1805.

Zájem maďarské literární komparatistiky o střední Evropu (historicko-metodologické zamyšlení)

Tamás Berkes

Zrcadlovým obrazem české hungarologie je maďarská bohemistika. Lze předpokládat, že se na oba obory vztahují stejné nebo alespoň velmi podobné metodologické principy, oba dosahují srovnatelných výsledků a ve vědeckém životě zastávají podobnou roli. Zdá se samozřejmé, že oba tyto vědecké obory zprostředkovávají tomu kterému jazykovému společenství literaturu – a v širším slova smyslu také celou kulturu – druhého národa. Rozdíly se začínají projevovat v tom, že česká hungarologie a maďarská bohemistika nejen zprostředkovávají, ale také adaptují a kontextualizují, tedy začleňují skutečnosti týkající se dotyčné literatury do vlastní národní kultury. K tomu dochází hned na několika polích: od překladů přes

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 164 19.09.16 9:30

komentáře, které překlady vysvětlují, až po studie vědeckého charakteru. Odlišná pozice obou vědeckých oborů tkví právě v tom, že ani česká ani maďarská literární věda nejsou hodnotově neutrální útvary, neboť zahrnují tradice i kulturní ideje, které jsou do národní literatury zakódovány. Z tohoto důvodu není pozice maďarské literatury v českých zemích stejná jako pozice literatury české v Maďarsku. Tento rozdíl se obzvláště projevuje v oblasti vědecké práce, neboť vnitřní struktura obou věd je formována rozdílnými předpoklady, intencemi i odlišnostmi týkajícími se národního vědomí. Ba co víc, na zájem vědy, volbu témat i hlediska rozboru mají nepřímo vliv rovněž politické ideologie. Paradigmatickým příkladem je to, jak se tradiční české pojetí na poli komparatistických studií soustředí na srovnávání literatur slovanských národů, zatímco koncepce maďarská vede v praxi ke komparatistice, která je nezávislá na jazykových hlediscích. I v posledně jmenovaném případě bychom však samozřejmě mohli rozkrýt politická hlediska spojená s národní ideologií. Zájem maďarské literární komparatistiky o střední Evropu výrazně vzrostl v důsledku změny hranic po první světové válce a její hnací silou byla národnostní otázka.

Jak maďarská slavistika, tak literární komparatistika v tomto období překonávaly počáteční nástrahy: scházely jim odpovídající organizační rámce a nebyla vyřešena ani otázka vzdělávání odborníků. Katedra slavistiky na budapešťské univerzitě byla zaměřena především na lingvistiku, zatímco první odborníci na literární komparatistiku pocházeli většinou z oblastí, které se staly po Trianonu součástí jiných států. Revizionisticky orientovaná oficiální maďarská kulturní politika ovšem nadále zanedbávala podporu slavistického výzkumu.[746] István Kniezsa v roce 1931 právem odsoudil nízký zájem maďarských vědeckých kruhů, když připomněl – v maďarském prostředí staré známé – tvrzení: „Slavica non leguntur". Kniezsovy představy o tom, že „je třeba usilovat alespoň o to, aby bylo v každém vědním odvětví několik slovanských specialistů, kteří by svému oboru zprostředkovávali literaturu týkající se Maďarska, psanou ve slovanských jazycích,"[747] zůstaly ještě dlouho poté pouze nevyslyšeným přáním. Významný mezník představuje přednáška Sándora Eckhardta, který na mezinárodním komparatistickém kongresu, uspořádaném v roce 1931 v Budapešti, poukázal na potřebu středoevropské komparatistiky na podkladě názorných příkladů.[748] Romanista Eckhardt podtrhl paralelní procesy probíhající v literaturách tohoto regionu, jednostranně však zdůrazňoval význam maďarských vlivů na slovenskou, rumunskou a jihoslovanskou literaturu.[749] Následně poté generace mladých vědců 30. let publikovala celou řadu článků vědeckého charakteru a rozličné úrovně o literárních vztazích se sousedními národy a o paralelních i odlišných duchovních směrech. Tyto první studie mapující historii vzájemných vztahů byly sice často objevné, zároveň se však nedokázaly zbavit jednostrannosti, přílišného

[746] Omezenost a zaostalost maďarské slavistiky před rokem 1918 popisuje Sziklay, László: A szláv népek irodalma és irodalomtudománya a Filológiai Közlönyben és az Irodalmi Figyelőben. *Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztályának k*özleményei, 1956, sv. 9, s. 439–446. Tentýž autor podrobně mapuje rovněž období mezi dvěma světovými válkami: Sziklay, László: A magyar szlavisztikai kutatás és a felsőoktatás kapcsolata. In: Sziklay, László: *Visszhangok*. Bratislava, Madách 1977, s. 89–107.

[747] Kniezsa, István: A szláv tudományos élet és a magyarság. In: Asztalos, Miklós (ed.): *Jancsó Benedek emlékkönyv*. Budapest, Erdélyi Férfiak Egyes 1931, s. 345.

[748] Eckhardt, Sándor: Méthodes et problémes de la littérature comparée dans l'Europe Centrale. *Bulletin of the International Committee of Historical Sciences*, 1932, sv. 14, s. 89–96. Maďarsky: Az összehasonlító irodalomtörténet Közép-Európában. *Minerva*, 1931, roč. 10, s. 89–105.

[749] Kritika Eckhardtovy přednášky viz Vajda, György Mihály: Dejiny porovnávacieho výskumu literatúry v Maďarsku. In: Ďurišin, Dionýz (ed.): *Dejiny literárnej komparatistiky socialistických krajín*. Bratislava, Veda 1986, s. 242–243.

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 165 19.09.16 9:30

vyzdvihování maďarských „vlivů“ či interpretace protichůdných národních ideologií z maďarského pohledu. Autorem programového článku časopisu *Apollo*, založeného v roce 1934, byl István Gál, jenž chtěl přepokládanou existencí určité „virtuální střední Evropy“ udat potrianonskému maďarskému myšlení nový směr.[750] Záměry a cíle mladých badatelů, kteří často působili mimo odborné vědecké rámce, však netvořily zralou metodologii a ideový systém. Jejich poněkud tvárné názory zaujímaly širokou škálu a výsledky jejich úsilí se rozprostíraly od poznávání rozvíjejících se sousedních národů, budujících své národní státy, přes ideu jakési nové spolupráce, založenou na vzájemném porozumění, až po vědeckou podporu oficiální maďarské politiky.[751] Humanistické středoevropanství nejvýznačnějších představitelů generace kolem časopis *Apollo* ovšem mělo ustláno na historických paradoxech. Jak píše jeden dnešní analytik: „Bylo by chybou domnívat se, že maďarští Středoevropané hlásali ideu jednoty tohoto regionu z čirého humanismu: i oni hledali možnosti, jak danou situaci změnit – ovšem takové, které by byly přijatelné pro všechny.“ Iluzorní charakter tohoto vznešeného úsilí pramení právě z toho, že ve skutečnosti „neexistuje rozumný kompromis – neboť ten by si vždy vyžadoval od jedné ze stran větší ústupek“.[752]

Po několika sbornících studií vyšel v roce 1947 svazek s názvem *Magyarország* és *Kelet-Európa* (Maďarsko a východní Evropa)[753] z pera autorů generace časopisu *Apollo*, jenž přinášel výsledky více než desetileté vědecké práce. Publikace podávala dosud nejkomplexnější obraz duchovního vývoje okolních národů a místa Maďarů v tomto kulturním prostoru, avšak její postoje i výsledky jsou dnes již v mnoha ohledech zastaralé. Tuto knihu doplnilo a svým syntetickým charakterem také překonalo dílo László Gáldiho s názvem *A Dunatáj irodalmi fejlődése* (Literární vývoj Podunají)[754] z roku 1947, které představovalo završení vědecké činnosti generace kolem časopisu *Apollo*. V důsledku sovětizace kulturního života následně došlo k útlumu, mohli bychom dokonce říci úpadku komparatistického výzkumu středoevropských literatur, který bylo po mnoho let možné provozovat pouze pod hlavičkou „literatury socialistických zemí“. V souladu s posílením institucionálního pozadí v 60. letech nastalo na tomto poli oživení, avšak očekáváním oficiální ideologie se výzkum zpravidla dokázal vyhnout pouze shromažďováním dat v pozitivistickém duchu. Vznikaly tak povětšinou dějiny jednotlivých literatur s pera jediného autora, které měly kompilační charakter a rozličnou úroveň a bývaly doplněny sborníky dějin československo-maďarských, polsko-maďarských či jihoslovansko-maďarských vztahů z dílny akademických ústavů.[755] Tyto výsledky si v daném kontextu zasluhují uznání, avšak kromě toho, že trpěly metodologickými nedostatky, nedokázaly ani příliš přiblížit všeobecný vývoj tohoto regionu jako celku. Výjimku tvoří práce Endre Angyala s názvem *Die slawische Barockwelt* (1961)[756], která vzbudila mezinárodní ohlas díky uplatnění přístupu, jenž byl vlastní výzkumu dějin duchovního života před rokem 1945.

---

750 Gál, István: A Virtuális Középeurópa. *Apollo*, 1934, roč. 1, s. 80.

751 Srov. Berkes, Tamás: *Sárkány Oszkár. Egy „apollonista” tudós derékba tört* élete. Budapest, Argumentum 1998, s. 75–82.

752 Bundula, István: „Önelvű Közép-Európa” – közép-európai valóság. In: Balogh, Magdolna – Berkes, Tamás – Krasztev, Péter (eds.): Áttűnések. *A századforduló irodalma Közép-* és *Kelet-Európában*. Budapest, Balassi 1992, s. 87–100.

753 Gál, István (ed.): *Magyarország* és *Kelet-Európa*. *A magyarság kapcsolatai a szomszédnépekkel*. Budapest, Officina 1947.

754 Gáldi, László: *A Dunatáj nyelvi alkata – A Dunatáj irodalmi fejlődése*. Budapest, Gergely R. 1947.

755 Srov. Adamová, Zuzana – Rosenbaum, Karol – Sziklay, László: *Dějiny a národy. Literárněhistorické studie o československo-maďarských vztazích*. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1965.

756 Angyal, Endre: *Die slawische Barockwelt*. Leipzig, VEB E. A. Seemann 1961.

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 166 19.09.16 9:30

Právě toto dílo nastolilo otázku, zda je na místě zkoumat pouze příbuznost literatur slovanských národů, neboť ani barokní, ani pozdější středo- a východoevropská kultura nevykazuje žádné specificky slovanské charakterové rysy. (Místo „slovanského baroka" by byl přesnější název „barokní období slovanských literatur".)[757] Na velkolepém komparatistickém kongresu, uspořádaném v roce 1962 v Budapešti, byly poprvé zformulovány cíle směřující k programu výzkumu, jenž přesahuje národní literatury regionu a zdůrazňuje paralelní a příbuzné jevy. Načrtnuté plány již vycházely z relativní samostatnosti a specifických kulturních kvalit regionu střední a východní Evropy a nechtěly selektovat na základě jazykové příbuznosti nebo politické angažovanosti.[758]

Takto pojaté dějiny středoevropské literatury zůstaly sice dodnes nenapsány, avšak příslušné svazky dějin literatur evropských jazyků *Histoire Comparée des Littératures de Langues Européennes*, vznikajících pod záštitou AILC/ICLA (Mezinárodní společnosti pro srovnávací literaturu) od konce 60. let, znamenaly ve výzkumu tohoto regionu velký posun kupředu. Rozhodnutí o vydávání této knižní řady padlo na bělehradském kongresu AILC/ICLA v roce 1967 a jak při její přípravě, tak při sestavování jednotlivých svazků hrály rozhodující roli mezinárodně uznávané přední osobnosti maďarské komparatistiky (György Mihály Vajda, István Sőtér, Tibor Klaniczay, Miklós Szabolcsi). Na kongresu přijatý plán, který předložil György Mihály Vajda, stanovil jako základní princip systematizace „období velkých literárních proudů", a třebaže uznával národní specifika, nepřál si pouze mechanicky řadit dějiny jednotlivých národních literatur, ale usiloval o vytvoření zcela nového celkového obrazu pomocí komplexního využití „syntetizující", „komparativní" a „národní" perspektivy.[759] V rámci realizace tohoto plánu byly sestaveny mezinárodní výzkumné skupiny a organizační práce týkající se přípravy jednotlivých svazků byly svěřeny konkrétním badatelským pracovištím s úlohou center. V koordinaci budapešťského centra tak vznikl ve spolupráci s četnými zahraničními – především francouzskými – vědci reprezentativní sborník studií věnovaný době osvícenství, který již dějiny literatur národů střední a východní Evropy pojímal jako organickou součást evropského dění.[760]

Díky svazkům AILC/ICLA se ve středoevropské komparatistice prohloubil názor, že slavistické výzkumy disponují úctyhodnými výsledky, avšak celkově vzato obsahují určitá zkreslení, neboť náš region ztotožňují se „slovanským světem" definovaným na jazykovém základě (čímž opomíjejí maďarskou, rumunskou, pobaltskou a další kultury). V maďarské komparatistice se začal pomalu uplatňovat metodologický princip, podle nějž lze ke korektním výsledkům, ve kterých se hodnověrně odrážejí kulturněhistorické procesy našeho regionu, dospět v porovnávacím výzkumu typologického charakteru pouze tehdy, jsou-li společně zkoumány slovanské a neslovanské literatury. Mezi srovnávací literaturou založenou na slavistické tradici a středoevropskou komparatistikou je podstatný metodologický rozdíl, přestože se tyto

[757] Klaniczay, Tibor: Szláv vagy kelet-európai barokk? In: Klaniczay, Tibor: *A múlt nagy korszakai*. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó 1973, s. 327–331. (Původně: *Irodalomtörténeti k*özlemények, 1963, roč. 67, č. 1, s. 93–94.)

[758] Klaniczay, Tibor: Les possibilités d'une littérature comparée de l'Europe orientale. In: Sőtér, István et al. (eds.): *La littérature comparée en Europe Orientale*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1963, s. 115–127.

[759] Vajda, György Mihály: Rapport relatif au projet d'une histoire de la littérature européenne. In: Banašević, Nikola (ed.): *Actes du Ve Congrès de l'Association Internationale de Littérature Comparée*. Amsterdam, Swets & Zeitlinger 1969, s. 775–794.

[760] Vajda, György Mihály (ed.): *Le tournant du siècle des Lumières 1760–1820. Les genres en vers des Lumières au romantisme*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1982.

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 167 19.09.16 9:30

oblasti částečně navzájem překrývají. První se zakládá na jazykové příbuznosti, zatímco druhá na kulturní typologii. (Slavistický výzkum je zjevně plodnější na poli jazykovědy než v oblasti literární vědy.) Historicko-typologický přístup vedl nutně k novému teoretickému přehodnocení pojmu literární směr, ke kterému dochází i prostřednictvím strukturalistického „dílocentrického" přístupu systematizací sémantických a poetických prvků jednotlivých děl a konfrontací textu a jeho recepce.[761] Prvním uplatněním tohoto přístupu v praxi byla monografie Endre Bojtára věnovaná východoevropské avantgardní literatuře, jež měla přímo průkopnický charakter a která v maďarské komparatistice věnující se tomuto regionu založila novou školu.[762]

Maďarská komparatistika tak v době zhruba půldruhého desetiletí před rokem 1990 začala vytvářet nové paradigma středoevropských dějin literatury, avšak její výsledky byly silně ovlivněny nedostatky týkajícími se zaškolování nových odborníků a omezenou inovací na poli teorie. Překonávat musela nejen maďarskocentrickou jednostrannost, ale i zastaralé vrstvy tradice dějin vzájemných vztahů (především zkoumání motivů a vlivů bez náležitého ukotvení v literární teorii). Přeceňování místních specifik či předpoklad národní „svébytnosti" samozřejmě nejsou pouze maďarskými zvláštnostmi, ale jsou typické pro celý region. Mlhavé pojmy jako „společný osud" či „podunajský ráz", které bylo možné postavit do interakce s „otázkami národního osudu", přenechaly v maďarské komparatistice 80. let místo takovým novým kategoriím, nepostrádajícím teoretické odůvodnění, jako „komplexní konfrontace", „literární směr", „genetické spojení", „meziliterárnost", „biliterárnost" či „imagologie". Přeměnu tradiční komparatistiky ilustruje nahrazení povrchního a zjednodušujícího pojmu literární „vliv" termínem René Welleka „komplexní konfrontace", jak v jedné ze svých studií, jež vzbudila značnou senzaci, učinil István Sőtér. Tento termín nabízí prostřednictvím odkrývání analogií a paralel vodítko k mapování podobných či odlišných jevů v jednotlivých literaturách. Jakákoliv nová syntéza tak může být jedině výsledkem celkového, konfrontačního výzkumu více literatur.[763]

V maďarské komparatistice se cíl středoevropských dějin literatury – srovnávací analýza literatury (v širším slova smyslu celé kultury) národů mezi ruským a německým jazykovým prostorem – uplatňuje hned v několika různých podobách. Zkoumá, v čem tkví specifická kvalita a osobitost kultury tohoto regionu. Díky tomu se jí podařilo překonat ono metodologické omezení, které pojímalo dějiny literatury našeho regionu pouze jako soubor vedle sebe umístěných jednotlivých národních literatur. Endre Bojtár v 80. letech vypracoval model typologického charakteru, ve kterém se pokusil sladit aspekt literární hodnoty a historické prezentace. Jelikož konkrétní dílo ve své jedinečnosti nemůže být součástí historie – jejíž součástí mohou být pouze struktury vytvořené na základě stanovených hledisek –, rekonstrukce dějinného procesu by se podle něj měla provádět na základě literárních (kulturněhistorických) směrů. V souladu s tím neexistují žádní zvláštní, „nezaškatulkovatelní" spisovatelé, ale

761 Bojtár, Endre: The Eastern European avant-garde as a literary trend. *Neohelicon*, 1974, roč. 2, č. 3–4, s. 93–126.

762 Bojtár, Endre: *East European avant-garde literature*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1992; Bojtár, Endre: *„Vysnívali sme si vlasť a národ…" Osvietenstvo a romantizmus v stredo- a východoeurópskych literatúrách*. Bratislava, SAP 2010. Viz také: Berkes, Tamás: *Senki sem fog nevetni. Groteszk irányzat a hatvanas* évek *közép-* és *kelet-európai irodalmában*. Budapest, Gondolat 1990; Balogh, Magdolna: *Kiúttalan utakon. A katasztrófista irodalom Közép-* és *Kelet-Európában*. Budapest, Balassi 1993; Krasztev, Péter: *Ismét* újra *kell születnünk. A szimbolista irányzat a közép-* és *kelet-európai irodalmakban*. Budapest, Balassi 1994; Berkes, Tamás (ed.): *Keresztirányok. Közép-* és *kelet-európai kultúrtörténet*. Budapest, Balassi 2000.

763 Sőtér, István: A komparatisztika koordinátái: a nemzeti irodalmak és a világirodalom. *Helikon*, 1975, roč. 21., č. 1, s. 56–69.

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 168 19.09.16 9:30

nanejvýš takoví, kteří spadají mezi určité směry (a tvoří tak směry nové) anebo jednotlivé fáze jejich umělecké dráhy patří do několika po sobě následujících směrů. Velký spisovatel dovádí určitý směr (literární druh, žánr, styl, ideu či téma) k dokonalosti a zároveň s ním lze – podle jeho důležitosti – pojednávat i o spisovateli podobného typu v jiné literatuře. Literárněhistorický proces se pak vykresluje z předělů ohraničených takto chápanými „izoglosami".[764]

Pojem literární směr je samozřejmě konstrukcí, která má umělý charakter. Východiskem nemůže být nic jiného než umělecké dílo ve své jedinečnosti. Tato okolnost si vyžaduje výběr, selekci, jejímž hlavním kritériem může být literární hodnota. Je evidentní, že konkrétní dílo jako celek netvoří součást směru. Historičnost a literární hodnotu lze překlenout pouze v praxi literárním rozborem. Osobu autora dějin literatury tudíž nelze pominout s odkazem na jakousi falešnou „objektivitu". Osobní moment je nevyhnutelný, neboť díla existují pouze skrze to, že jsou čtena. Literární historik tak případně i koriguje obraz, jenž se vytvořil o historii obecně. Musí věřit vlastnímu čtení, a nikoliv prefabrikovaným tezím. Ve šťastných případech protiklady historičnosti a porozumění dílu v subjektu vědce splývají nebo se vyrovnávají. Takto chápaný vědecký program se může samozřejmě pouze přiblížit k nedosažitelné (nebo naopak nejrůznějšími způsoby dosažitelné) středoevropské syntéze.[765]

Co z toho všeho plyne pro maďarskou bohemistiku? Jelikož se maďarský badatel v oblasti české literatury musí pohybovat na poli nejméně dvou kultur (české a maďarské), nutně se musí opírat o terminologii srovnávací literární vědy. Je třeba neustále zdůrazňovat, že ať už o české literatuře prohlašujeme cokoliv, činíme tak jako komparatisté. Pokud to akceptujeme, může si maďarská bohemistika vytknout za cíl analyzovat českou literaturu v širším středoevropském kontextu. Jen tak totiž dokáže sdělit něco nového nejen o tomto regionu, ale i o procesech odehrávajících se v české kultuře.[766] A platí-li tohle všechno o maďarské bohemistice, pak se tím rovněž potvrzuje osobitá identita jejího zrcadlového obrazu: české hungarologie.

Maďarština pro Čechy. Několik poznámek o specifických rysech gramatické struktury a slovní zásobě maďarštiny

Angelika Schreierová

1. Úvod

V této kapitole bych ráda odpověděla na dvě nejčastější otázky o maďarštině, s nimiž jsem se v Česku setkala. První otázka zní: Proč se Maďaři a lidé znalí maďarštiny nedomluví s příslušníky jiných ugrofinských národů, s Finy nebo Estonci, když se Češi domluví nejen se

764 Bojtár Endre: Filológus és filológia Közép- és Kelet-Európában. In: Berkes, Tamás (ed.): *Keresztirányok. Közép- és kelet-európai* összehasonlító *kultúrtörténet*. Budapest, Balassi 2000, s. 18–24; Bojtár Endre: Kell-e összehasonlító irodalomtudomány? In: *Keresztirányok*, s. 39–43.

765 Nejslibnějším novým výsledkem v této oblasti je pod záštitou AILC/ICLA v široké mezinárodní spolupráci připravené čtyřsvazkové dílo: Neubauer, John – Cornise-Pop, Marcel (eds.): *History of the literary cultures of East-Central Europe I-IV*. Amsterdam – Philadelphia, John Benjamins 2004–2010.

766 Podrobněji viz Berkes, Tamás: *Ködképek a cseh láthatáron*. Bratislava, Kalligram 2009, s. 7–13.

160 let české univ_hungaristiky 2016040.indd 169 19.09.16 9:30